
АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Одјељење природно-математичких и техничких наука

Одбор за биотехничке науке

Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој

организује

ОКРУГЛИ СТО
ГЕНЕТИЧКИ МОДИФИКОВАНИ ОРГАНИЗМИ (ГМО)
научни и етички аспекти, производња и коришћење

Бања Лука, уторак, 16. децембра, 2014. године, са почетком у 9.30 часова
Велика сала АНУРС-а

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Одјељење природно-математичких и техничких наука
Одбор за биотехничке науке
Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој

организује

ОКРУГЛИ СТО
ГЕНЕТИЧКИ МОДИФИКОВАНИ ОРГАНИЗМИ (ГМО)
научни и етички аспекти, производња и коришћење

Бања Лука, уторак, 16. децембра 2014. године, са почетком у 9.30 часова
Велика сала АНУРС-а

ОРГАНИЗАТОР
АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Одјељење природно-математичких и техничких наука
Одбор за биотехничке науке
Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Академик Васкрсија Јањић, председник
Академик Рајко Кузмановић, потпредседник
Академик Драгољуб Мирјанић
Академик Бранко Шкундрић
Академик Пантелија Дакић
Академик (АИНС) Косана Константинов
Доц. др Синиша Митрић
Наталија Чало, административни секретар

НАУЧНИ ОДБОР

Академик Васкрсија Јањић, председник
Академик Миливој Надаждин
Академик (АИНС) Косана Константинов
Проф. др Ново Пржуљ, дописни члан АНУРС-а
Др Снежана Младеновић Дринић, дописни члан АИНС
Проф. др Гордана Ђурић
Проф. др Милан Матаруга
Мр Славко Радановић
Доц. др Синиша Митрић

ПРОГРАМ РАДА

Радно предсједништво:
академик Васкрсија Јањић;
академик Бранко Шкундрић;
академик (АИНС) Косана Констатинов;
др Снежана Младеновић Дринић, дописни члан АИНС;
проф. др Милан Матаруга.

- 9.00–9.30 РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА ОКРУГЛОГ СТОЛА
- 9.30–10.00 ОТВАРАЊЕ ОКРУГЛОГ СТОЛА
Округли сто ће отворити академик Љубомир Зуковић,
потпредсједник АНУРС-а

ИЗЛАГАЊА – ПРВИ ДИО

- 10.00–10.25 Академик Васкрсија Јањић, Академија наука и
умјетности Републике Српске
*Садашње стање, глобални статус и еколошке
последице гајења генетички модификованих биљака*
- 10.25–10.50 Академик Косана Константинов, Академија
инжењерских наука Србије
*Могући аспекти стварања, гајења и коришћења
генетички модификованих организама (ГМО)*
- 10.50–11.15 Др Снежана Младеновић Дринић, дописни члан
Академија инжењерских наука Србије
*Храна произведена од генетички модификованих
организама (ГМО)*

11.15–11.40 Проф. др Гордана Ђурић, Пољопривредни факултет Универзитета у Бањој Луци и Институт за генетичке ресурсе; проф. др Никола Мићић, Пољопривредни факултет Универзитета у Бањој Луци
Биодиверзитет под ударом генетички модификованих организама и климатских промјена

11.40–12.10 Кафе-пауза

ИЗЛАГАЊА – ДРУГИ ДИО

Радно предсједништво:

проф. др Ново Пржуљ, дописни члан АНУРС-а;
академик (ИАС) Василије Исајев;
проф. др Гордана Ђурић;
проф. др Никола Мићић;
проф. др Војислав Тркуља.

12.10–12.35 Проф. др Ново Пржуљ, дописни члан АНУРС-а
Упоредни значај оплемењивања и генетичког инжењерства у производњи хране

12.35–13.00 Академик Василије Исајев, Инжењерска академија Србије; проф. др Милан Матаруга, Шумарски факултет Универзитета у Бањој Луци; академик Саша Орловић, Инжењерска академија Србије
Шумарство и генетички модификовани организми

13.00–13.25 Др Јанош Берењи, научни савјетник, Институт за ратарство и повртарство у Новом Саду
Генетички модификоване биљке – чистачи околине

- 13.25–13.50 Проф. др Војислав Тркуља, мр Славко Радановић, ма
Јелена Михаић Салапура, Пољопривредни институт
Републике Српске
*Процјена ризика од генетички модификованих
организама*
- 13.50 – 14.15 Др Јелена Самарџић, научни сарадник, Институт за
молекуларну генетику и генетичко инжењерство,
Београд
*Детекција и квантификација присуства ГМО у биљном
материјалу и храни биљног порекла у овлашћеној
лабораторији Института за молекуларну генетику и
генетичко инжењерство (ИМГГИ)*
- 14.15–14.40 ДИСКУСИЈА И ЗАТВАРАЊЕ ОКРУГЛОГ СТОЛА

ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Адреса организатора

Академија наука и умјетности Републике Српске

Ул. бана Лазаревића бр. 1

78000 Бања Лука, Република Српска

Тел.+387 51 333 700

Електронска адреса: orn@anurs.org

Сајт: www.anurs.org

Административни секретар Одбора

Наталија Чало

Тел. +387 51 333 714; Моб. +387 65 824 936

Најновија достигнућа у молекуларној генетици, биохемији и физиологији омогућила су стварање генетички модификованих организама (ГМО) са измијењеним својствима. Генетички модификован организам је организам чији је генетички материјал промијењен на начин који се не дешава у природи укрштањем и/или рекомбинацијом, а генетички модификована храна је она која је добијена од ГМО или садржи њихове састојке. Прва генерација генетички модификованих биљака је толерантна на хербициде и отпорна на инсекте. Овакве биљке побудиле су интересовање разних истраживача који се слажу у мишљењу да корист од њих имају само фармери, произвођачи хербицида и сјемена, али не и потрошачи финалних производа. Данас је створен већи број генетички модификованих гајених биљака (кукуруз, соја, кромпир, памук, уљана репица, парадајз, шећерна репа, пшеница, пиринач, каранфил, бундева, дуван, цикорија, лан, диња, шећерна трска, папаја и др.). На већим површинама се гаје само соја, кукуруз, памук и уљана репица.

Од самог почетка гајења генетички модификованих биљака и производње хране од ГМО води се научна и друга расправа о безбједности употребе, последицама на здравље људи и на животну средину, као и о непходности обилежавања хране добијене од ГМО. Ризици гајења и употребе хране од ГМО нису у потпуности познати и до детаља разјашњени. Основни ризици заједнички за све ГМО односе се на чињеницу да је процес њиховог настанка праћен мутацијом, уношењем гена из хомологих и хетерологих еволуционих организама, што ствара могућности да се промјене генома наставе и касније, током комерцијалне употребе. Такве појаве могу изазвати промјене у животној средини и живим организмима. Трансфер гена из гајених биљака у дивље сроднике је већ присутан проблем. Од 60 врста гајених биљака у свијету само 11 врста нема дивље сроднике, а за 12 од 13 водећих гајених биљних врста доказана је природна хибридизација са дивљим сродницима.

Коришћење ГМО и потенцијалне опасности изазвали су бројне несугласице међу истраживачима у свијету. Неке од држава ЕУ не дозвољавају гајење ГМО, а својом директивом 1829/2003. захтијевају обавезно обилежавање прехранбених производа који садрже више од 0,9% масеног удјела од ГМО. У Србији и БиХ коришћење ГМО дозвољено је само у научне сврхе.

Схватајући све проблеме, појаве, полемике, етичке изазове и ризике Одјељење природно-математичких и техничких наука АНУРС-а (Одбор за биотехничке науке и Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој) организује овај округли сто, са жељом да, кроз излагања компетентних истраживача, дискусију и закључке, допринесе идентификацији и сгладевању проблема који у овој области постоје.

Биљешке

